

Odpovědnost státu za škodu, promlčení

Samotný vznik škody není tou skutečností, od které by počínala běžet promlčecí doba uvedená v § 32 odst. 1 větě první, zákona č. [82/1998](#) Sb. Její počátek se odvíjí až od okamžiku, kdy se poškozený prokazatelně dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá (nikoli od nesprávného úředního postupu či vzniku škody). Ačkoli v mnoha případech tyto skutečnosti nastávají prakticky v jeden okamžik, nemusí tomu tak být vždy. V případě zisku z ušlého nájemného nemůže vědomost o vzniku této škody u poškozeného nastat dříve, než se tento dozví o vkladu svého vlastnického práva do katastru nemovitostí, tj. než se dozví, že škoda v podobě ušlého zisku vzniká právě jemu. Byť má vklad práva do katastru zpětné účinky, ty nemohou mít na subjektivní vědomost poškozeného o vzniku škody žádný vliv.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1964/2013, ze dne 29.5.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce Ing. K. M., zastoupeného JUDr. I.J., advokátem se sídlem v J.H., proti žalované České republice - Českému úřadu zeměměřičskému a katastrálnímu, se sídlem v P, o zaplacení částky 886.512,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 9 C 394/2008, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2012, č. j. 22 Co 294/2012 - 134, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2012, č. j. 22 Co 294/2012 - 134, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 2. 5. 2012, č. j. 9 C 394/2008 - 95, se v rozsahu zamítnutí žaloby do částky 713.032,- Kč s příslušenstvím zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 8 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze (dále „odvolací soud“) napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 (dále „soud prvního stupně“) ze dne 2. 5. 2012, č. j. 9 C 394/2008 - 95, v zamítavém výroku o věci samé ohledně částky 713.032,- Kč s příslušenstvím. Žalobce se v řízení domáhá náhrady škody způsobené mu nesprávným úředním postupem katastrálního úřadu, spočívajícím v nepřiměřené délce vkladového řízení, v jehož důsledku mu ušel zisk z nájemného.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, že žalobce uzavřel dne 25. 1. 1999 jako kupující s K. T. jako prodávající kupní smlouvu ohledně nemovitostí zapsaných u Katastrálního úřadu Brno-město (dále jen „katastrální úřad“) na listu vlastnictví č. 638 - pozemku parc. č. 2497 a domu č. p. 341. Současně se strany kupní smlouvy dohodly na zřízení věcného břemene ve prospěch prodávající. Téhož dne podaly obě strany kupní smlouvy návrh na vklad práv z ní plynoucích ke katastrálnímu úřadu. Podáním ze dne 17. 2. 1999 vzala prodávající návrh na vklad práv zpět s tím, že dne 16. 2. 1999 od kupní smlouvy odstoupila pro její uzavření v tísni a za nápadně nevýhodných podmínek. Dne 17. 2. 1999 katastrální úřad rozhodl o přerušení řízení na dobu 30 dnů za účelem vyjádření žalobce. Ten dopisem ze dne 22. 2. 1999 sdělil, že se zpětvzetím návrhu nesouhlasí. Rozhodnutím katastrálního úřadu ze dne 11. 3. 1999 bylo řízení přerušeno na dobu 30 dnů k vyjádření účastníků smlouvy, jaká práva navrhuje zapsat do katastru. Rozhodnutím ze dne 19. 4. 1999 katastrální úřad řízení na dobu 30 dnů přerušil a vyzval účastníky k vyjádření, zda by uzavřeli kupní smlouvu i v případě, že by věcné břemeno, spornou smlouvou založené, nevzniklo, neboť ujednání o věcném břemenu měl za vadné a neurčité. Proávající sdělila, že by předmětnou smlouvu bez tohoto ujednání neuzavřela. Dne 3. 5. 1999 katastrální úřad návrh na vklad zamítl pro neurčitost

dotčených právních úkonů, které posoudil jako vzájemné. K odstoupení od smlouvy nepřihlížel, neboť k němu došlo až po podání návrhu na vklad. Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 30. 5. 2000 rozhodnutí katastrálního úřadu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Následně katastrální úřad rozhodnutím ze dne 14. 8. 2000 řízení přerušil na dobu 60 dnů, a to za účelem předložení dokladu o odstoupení po právu, případně dokladu o zahájení soudního řízení. Dne 18. 10. 2000 podala prodávající žalobu k Městskému soudu v Brně, kterou se domáhala určení, že její úkon odstoupení od smlouvy je platný. Katastrální úřad rozhodnutím ze dne 30. 10. 2000 vkladové řízení přerušil do doby skončení zmíněného soudního sporu. Žaloba o určení platnosti odstoupení od kupní smlouvy byla pravomocně zamítnuta ke dni 20. 7. 2006, a to rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 7. 4. 2004, č. j. 30 C 239/2000 - 68, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 4. 5. 2006, sp. zn. 38 Co 6/2005. Vklad vlastnického práva a práva odpovídajícího věcnému břemeni byl povolen dne 4. 9. 2006 s právními účinky ke dni 25. 1. 1999. Dále bylo zjištěno, že žalobce dne 22. 8. 2007 uplatnil u katastrálního úřadu nárok na náhradu škody ve výši 205.488,- Kč s příslušenstvím, jež mu měla vzniknout v důsledku rozhodnutí katastrálního úřadu ze dne 3. 5. 1999. Dopisem ze dne 25. 10. 2007 byl jeho nárok odmítnut.

Odvolací soud na základě uvedených skutkových zjištění dospěl k závěru, že v předmětném vkladovém řízení došlo k nesprávnému úřednímu postupu, spočívajícímu v jeho nepřiměřené délce. Katastrální úřad také pochybil, když žalobcovo vlastnické právo do katastru nevložil, neboť měl pouze zkoumat splnění podmínek podle § 5 odst. 1 zákona č. [265/1992](#) Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem (dále jen „zákon č. [265/1992](#) Sb.“), a to ke dni podání návrhu na vklad. Proto neměl brát v úvahu odstoupení prodávající od kupní smlouvy, ke kterému došlo po dni podání návrhu na vklad.

V otázce promlčení žalobcova nároku se odvolací soud ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, který konstatoval, že od 1. 9. 2000 do 13. 8. 2005 byl uplatněný nárok (odpovídající částce 713.032,- Kč s příslušenstvím) promlčen. Žaloba byla totiž podána až dne 14. 8. 2008, tedy po uplynutí tříleté subjektivní promlčecí doby a výše ušlého zisku musela být žalobci každý měsíc trvání vkladového řízení známa. Námitku promlčení pak odvolací soud neměl za nemravnou, neboť úmyslem žalobce bylo nemovitost pronajímat, nikterak nebrazil proti rozhodnutí o přerušení vkladového řízení a byl to on, kdo zanedbal ochrany svých práv.

Žalobce podal proti rozsudku odvolacího soudu ve výroku, kterým bylo potvrzeno zamítnutí žaloby ohledně částky 713.032,- Kč s příslušenstvím, dovolání. Podle žalobce odvolací soud nesprávně posoudil otázku promlčení jeho nároku. I kdyby si byl totiž teoreticky vědom vzniku škody, nemohl svůj nárok uplatnit dříve než po dni 4. 9. 2006, tedy po dni vkladu jeho práva k předmětným nemovitostem do katastru nemovitostí. Promlčecí doba podle žalobce začala běžet až v okamžiku, kdy se nejen dozvěděl o škodě, ale zároveň mohl svůj nárok na její náhradu kvalifikovaně uplatnit. Přitom žalobce se stal vlastníkem nemovitosti až povolením vkladu dne 4. 9. 2006, třebaže právní účinky nastaly zpětně ke dni 25. 1. 1999. Až po dni 4. 9. 2006 se tedy dozvěděl, že skončil nesprávný úřední postup žalované a že mu vznikla škoda a v jaké výši a zároveň se stal aktivně legitimován k uplatnění nároku na náhradu vzniklé škody. Subjektivní promlčecí lhůta začala podle žalobce běžet dne 5. 9. 2006, měla uplynout 4. 9. 2009, přičemž v jejím průběhu byl nárok uplatněn. Námitku promlčení uplatněnou žalovanou má i za nemravnou.

Žalovaná se ve svém vyjádření k dovolání ztotožnila s napadeným rozsudkem a považuje jej za věcně správný.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (viz čl. II bod 7. zákona č. [404/2012](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

Dovolání proti rozhodnutí v potvrzujícím výroku ve věci samé může být přípustné pouze podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a to pokud dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 pm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Dovolání je přípustné pro posouzení otázky počátku běhu subjektivní promlčecí doby, v níž se odvolací soud odchýlil od judikatury Nejvyššího soudu.

Podle § 32 odst. 1 věty první zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“, se nárok na náhradu škody podle tohoto zákona promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá.

Podle § 133 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“), převádí-li se nemovitá věc na základě smlouvy, nabývá se vlastnictví vkladem do katastru nemovitostí podle zvláštních předpisů, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Podle § 2 odst. 3 zákona č. [265/1992](#) Sb., právní účinky vkladu vznikají na základě pravomocného rozhodnutí o jeho povolení ke dni, kdy návrh na vklad byl doručen katastrálnímu úřadu.

Odvolací soud v napadeném rozsudku k otázce počátku běhu subjektivní promlčecí doby pro žalobcův nárok uvedl jen tolik, že zaujímá shodné stanovisko jako soud prvního stupně, který nepochybil, pokud uzavřel, že za dobu 1. 9. 2000 do 13. 8. 2005 je uplatněný nárok promlčen. Soud prvního stupně konstatoval, že výše ušlého zisku musela být žalobci v uvedeném období známa, přesto ten svůj nárok uplatnil až dne 14. 8. 2008. S ohledem na tříletou subjektivní lhůtu soud prvního stupně dospěl k závěru, že nároky na náhradu škody, k jejímž vzniku došlo před 14. 8. 2005, jsou promlčeny.

Z § 32 odst. 1 věty první OdpŠk i z konstantní judikatury Nejvyššího soudu (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1793/2004, nebo ze dne 2. 8. 2011, sp. zn. 28 Cdo 590/2011; všechna rozhodnutí Nejvyššího soudu uvedená v tomto rozsudku jsou dostupná na www.nsoud.cz) vyplývá, že tříletá subjektivní promlčecí doba začíná běžet od okamžiku, kdy se poškozený dozvěděl o tom, že mu škoda v určité výši vznikla a že za ni odpovídá stát. Zároveň je podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného o vzniklé škodě, nikoliv jen z jeho domnělé či předpokládané vědomosti o této škodě (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 33 Odo 477/2001, nebo ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 25 Cdo 769/2006, uveřejněný pod č. 55/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Ve věci rozhodnuté rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2014/2013, se žalobkyně domáhala náhrady škody, jež jí měla vzniknout v důsledku nezákonného rozhodnutí pozemkového úřadu, který schválil dohodu o vydání pozemku mezi jejím otcem jakožto osobou oprávněnou a Státním statkem L. jakožto osobou povinnou, ačkoliv byl předmětný pozemek ve vlastnictví třetích (fyzických) osob. Tyto osoby se pak domohly určení svého výlučného vlastnického práva k dotčenému pozemku. Podle soudů nižších stupňů počala běžet subjektivní promlčecí doba již od okamžiku, kdy se žalobkyně dozvěděla o duplicitním zápisu vlastnického práva k předmětnému pozemku a o tom, že jí byly vydány neodpovídající pozemky, k nimž nemohla nabýt vlastnické právo.

Nejvyšší soud tento výklad odmítl s tím, že v daném případě „se nemohla dovolatelka o vzniklé škodě dozvědět dříve, než bylo pravomocně rozhodnuto (určeno), že není vlastnící dotčené nemovitosti. Do okamžiku, než bylo najisto postaveno, že není vlastnící pozemku, nemohla nabýt prokázané vědomosti, že pozemek není a nikdy nebyl v její majetkové sféře, přestože pro opačný závěr jednoznačně svědčil její dědický titul.“ V daném případě tedy začala podle citovaného rozsudku Nejvyššího soudu subjektivní promlčecí doba běžet až od okamžiku, kdy soud rozhodl, že žalobkyně není vlastníkem předmětného pozemku. Podle Nejvyššího soudu bylo „srozumitelné a pochopitelné, že žalobkyně v daném případě vyčkala výsledku sporu o vlastnické právo k nemovitosti“.

V nyní posuzovaném případě měla být škoda způsobena nemožností nemovitost v uvedeném období pronajmout, tedy v důsledku nemožnosti realizace vlastnického práva žalobce založeného spornou kupní smlouvou. Vklad do katastru nemovitostí, jímž bylo konstituováno vlastnické právo žalobce k předmětné nemovitosti (§ 133 odst. 2 obč. zák.), byl povolen s právními účinky ke dni 25. 1. 1999. Žalobce je tedy nutno považovat za vlastníka nemovitostí již od 25. 1. 1999, případné nájemné od tohoto data by tak skutečně náleželo jemu (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 22. 5. 1997, sp. zn. IV. ÚS 332/96, dostupný z nalus.usoud.cz). Lze proto vycházet z toho, že mu tvrzená škoda od tohoto data skutečně mohla vzniknout.

Jak již bylo uvedeno výše, samotný vznik škody není tou skutečností, od které by počínala běžet promlčecí doba uvedená v § 32 odst. 1 větě první OdpŠk. Její počátek se odvíjí až od okamžiku, kdy se poškozený prokazatelně dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá (nikoli od nesprávného úředního postupu či vzniku škody). Ačkoli v mnoha případech tyto skutečnosti nastávají prakticky v jeden okamžik, nemusí tomu tak být vždy a není tomu tak ani v nyní posuzované věci.

Zatímco případný zisk z nájemného ucházel žalobci již od 25. 1. 1999, jeho vědomost o vzniku této škody nemohla nastat dříve, než se dozvěděl o vkladu svého vlastnického práva do katastru nemovitostí, tj. než se dozvěděl, že škoda v podobě ušlého zisku vzniká právě jemu. Byť má vklad práva do katastru zpětné účinky (§ 2 odst. 3 zákona č. [265/1992](#) Sb.), ty nemohou mít na subjektivní vědomost žalobce o vzniku škody žádný vliv. Žalobce se logicky nemohl dozvědět, že mu vzniká škoda způsobená nemožností realizovat jeho práva k předmětné nemovitosti, dříve, nežli se dozvěděl, že vlastnické právo k této nemovitosti skutečně nabyl. O tom se mohl dozvědět teprve po vkladu jeho vlastnického práva do katastru nemovitostí, k němuž došlo na základě rozhodnutí katastrálního úřadu o povolení vkladu ze dne 4. 9. 2006.

Pokud navíc Nejvyšší soud ve výše citovaném rozsudku ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2014/2013, dovodil, že se žalobkyně o vzniklé škodě nemohla dozvědět dříve, než bylo pravomocně deklarováno, že není vlastníkem předmětného pozemku, tím spíše je tento závěr případný v nyní posuzované věci, kdy žalobce vyčkal na konstitutivní rozhodnutí o povolení vkladu svého práva do katastru nemovitostí a nelze mu tedy vytknout, že by o své škodě věděl již před vydáním tohoto rozhodnutí (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2067/2005).

Vzhledem ke skutkovým okolnostem případu má Nejvyšší soud postup žalobce, který vyčkal s uplatněním svého nároku na pravomocné rozhodnutí o určení platnosti odstoupení od kupní smlouvy a následné rozhodnutí o povolení vkladu, i za pochopitelný. Žalobcovo vlastnické právo k předmětné nemovitosti vzniklo až právní mocí rozhodnutí o jeho vkladu do katastru nemovitostí; než se tak stalo, nepřislušela žalobci aktivní věcná legitimace k uplatnění jakéhokoli nároku vůči nájemcům bytu v předmětném domě, ani vůči prodávající. Vytýká-li odvolací soud žalobci, že nedostatečně dbal ochrany svých práv, přehlíží, že do vkladu jeho vlastnického práva do katastru nemovitostí by se žalobce nemohl daného nároku úspěšně domoci právě proto, že nebyl vlastníkem domu, v němž se byt nachází. Tím odvolací soud porušil obecnou zásadu, podle které nemůže začít subjektivní promlčecí doba běžet dříve, než dojde ke vzniku nároku, jehož se týká. Případná žaloba, ve které by žalobce odvíjel svůj nárok od nevloženého, tedy nevzniklého, vlastnického práva, by musela být

zamítnuta.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší soud uzavírá, že tříletá subjektivní promlčecí doba, stanovená § 32 odst. 1 větou první OdpŠk, začala v nyní posuzovaném případě běžet od okamžiku, kdy se žalobce dozvěděl o vkladu svého vlastnického práva do katastru nemovitostí, tj. od právní moci rozhodnutí katastrálního úřadu o vkladu, resp. ode dne doručení smlouvy (vkladové listiny) opatřené doložkou ve smyslu § 38 odst. 2 vyhl. č. [26/2007](#) Sb., kterou se provádí zákon č. [265/1992](#) Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [344/1992](#) Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška). Jelikož k tomu mohlo dojít nejdříve po vydání rozhodnutí o povolení vkladu, k němuž došlo dne 4. 9. 2006, nemohl být žalobcův nárok uplatněný dne 14. 8. 2008 promlčen.

Vzhledem k tomu, že nárok žalobce nebyl promlčen, bylo by bez významu se zabývat rozporem námítky promlčení, vznesené žalovanou, s dobrými mravy.

Nejvyšší soud nepřehlédl, že předchozí dovolání žalobce v téže věci, byť se vztahující k jinému období, bylo odmítnuto ve vztahu k posouzení otázky promlčení žalobcova nároku. Důvody odmítnutí dovolání ohledně dané otázky v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2012, sp. zn. 28 Cdo 1526/2010, spočívaly v aplikaci § 237 odst. 1 písm. c) a § 237 odst. 3 o. s. ř., nikoliv v meritorním přezkumu závěrů odvolacího soudu o počátku běhu promlčecí doby podle § 32 odst. 1 OdpŠk. Rozhodnutím o odmítnutí dovolání pro jeho nepřipustnost nemůže být Nejvyšší soud při posuzování přípustnosti dovolání v obdobné či totožné věci vázán. Nejvyšší soud přitom neshledal prostor pro aplikaci § 20 odst. 1 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech a soudcích, když z povahy věci rozhodnutí o odmítnutí dovolání pro nepřipustnost žádný právní názor ve smyslu výkladu konkrétního ustanovení hmotného či procesního práva, od něhož by bylo potřeba se v novém rozhodnutí odchýlit, obsahovat nemůže.

Protože je ze shora uvedených důvodů právní posouzení žalovaného nároku odvolacím soudem nesprávné, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvod pro zrušení rozhodnutí odvolacího soudu platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)